

La yerba en Morcín

MATILDE FERNÁNDEZ

Descríbese'l procesu de *la yerba* d'un mou xenéricu y xeneral al conceyu nel espaciu y nel tiempu. Les particularidaes más destacaes danse nel mou tresporte y tán condicionaes pol terrén¹ y por considerances qu'entraríen más nel campu de lo sociolóxico y nun tienen llugar equí.

Nesti sieglu **Morcín** pasa de ser un conceyu d'economía agraria a una economía mista cola incorporación de la población a la minería. D'otra miente, la so proximidad a centros urbanos importantes —a 10 Km. d'Uviéu y a 10 km. de Mieres— favoreció una particular emigración nos años 60 que comparte vida rural y urbana. La xente mozo importa vezos urbanos y namái apurre una mano a la hora de *meter la yerba*. Les vegues queden pa prau y la yerba pasa a ser una actividá de segunda ocupación. Ye perescaso la xente que vive dafechu del ganáu —nun pasen de cinco persones nuna población de cerca de 3.000 habitantes—, xustamente los que nun s'incorporaren a la minería.

La población activo ta bien pasao de los 50 años; nos caberos años esa población vieyo y ensin perspeutives de continuidá va mecanizándose a reblagos pola mor del mayor poder adquisitivu.

L'entrar na CEE y la ruina del mercáu del lleche y la

carne supón en Morcín un cambéu nel ganáu; burres y oveyes que tradicionalmente foren *cabana* nel monte, pastien agora vegues y lloses. Los praos de yerba vense agora *de merenga* y los que foren de merenga van quedando pa monte.

Nesti contestu *andar a la yerba* ye anguañu una xera individual que s'escaeció va tiempu de *la siega* n'andecha pa los terratenientes y pa les vilbes, d'ayudar a los vecinos cuando s'acababa lo d'ún y les sestaferies. Nun hai caminos pa carros y los de serviciu que queden son asuntu de los que los manden namái.

L'aprovechamientu de los pastos comunales de L'Aramo que nos años 90 pasen a mano de los que tienen ganadería por ocium, marca'l cumal del desanicium d'esta actividá tradicional. Asina, anguañu, ye l'Ayuntamientu'l que señala les feches del branu cuando se pue mandar el ganáu a *pastiar*. Antañu *prindábase* l'ganáu que pasaba les llendes colos conceyos y güei ye l'ayuntamientu'l que prinda'l ganáu que pasa les feches marcaes pa beneficiar a los que tienen vaques pa entretense.

Les cabanes de los mayaos tenien un réxime de copropietarios que se quedaben a *vaqueriar* dos o tres díes y baxaben en dexando'l ganáu *cario* de lo malo. Agora, aprovechando'l vaciu llegal no consuetudinario, son centru de recreu d'unos nuevos usuarios que demanden dos meses el pastu del añu.

El terrén

Morcín gocia del usu comunal de los montes de La Malena y Vixel dientru'l conceyu; La Carba, Caneo y El Pando na llende col conceyu de Mieres y L'Aramo, llendáu de Quirós per El Portiellu la Vega Vallongo y col conceyu Riosa cola llende d'El Cuirnu Porcio a La Mata los Cestos. Amás, la parroquia de Peñerúes comparte l'usu de la guaricia Pedrovella² nel conceyu de Quirós.

Les morteres de Los Cabos y La Guarúa tienen un réxime mediu en comuña. Cada pieza tenía un amu que

debía *carril* de vaques xuncies. Les carriles zarrábense l'ochu de mayu y abríense en setiembre'l día Samiguel. Les morteres de Los Cabos nun se podien segar primero del día'l Carmen (16 de xunetu). P'arriba'l Carmen el que quería pasar a segar la pieza había segar y curar lo de la carril. La Guaricia venía segándose a últimos d'agostu, primeros de setiembre p'aprovechar yerba y pación. Cuandu les morteres taben semaes, pagábase al amu los maizos estropiaos col pasu. Los pastos yeren en comuña pa nun tener que *llindiar* les vaques, pero había que mandar un número de reses d'acordies col tamañu de la pieza.

Les parroquies de La Piñera y Peñerúes y la parte de San Sebastián, San Esteban y La Foz que cayen pa la falda estos montes, tienen bon pastu. Aparte tres vegues dedicaes antañu a maíz y patates, lo que queda del conceyu ye terrén malo, escoso, de suqueros que nun permiten nin riego pa lo solano. La Pruvia en La Piñera y El Rozo en San Esteban yeren montes comunales de bon *mullío* aprovechaes poles dos parroquies.

El ciclu de la yerba

A la yerba *ándase* d'últimos de xunu a setiembre, marcao por dos factores perimportantes: el tiempu y los praos *a meter*. El meyor mes ye xunetu; n'agostu los días son más curtios y yá *rucia* muncho, dizse que "primer día d'agosto, primer día d'ivierno". Si hai muncha yerba pa meter, llégase a setiembre.

Meter yerba bono va depender d'un ciclu qu'entama nel intre que s'acaba de meter la yerba y precisa del trabayu en comuña d'animales y xente. Al ser una xera na que tola familia ta ocupao, les vaques échense al monte, de primeros de xunu a ochobre.

Davezu mándase'l ganáu que nun val pa *carretar* o dar lleche: les vaques escoses, les maníes, porque perdieren la cría o "algortaren", les magüetes, naciones y les moques (que-yos falta ún o los dos cuernos). Tamién, en

delles ocasiones, mándense les vaques de lleche y entós hai que dir catales dos veces al día. Les vaques pal lleche del consumu y pa carretar échense a los praos de merenga, los que tienen agua en prau y tán más desamano. Pela seronda métense nestos praos a les burres. Les vaques van paciendu nos praos según van echando y duermen fuera bien entráu l'iviernu, si vien bono, porque nun les afeuta tanto'l fríu nin que torbonie. Íguase asina un bon tapín que d'otra miente, echa mofu y *argana*.

L'home encárgase nesti tiempu de *fradar sebes*, *iguar saltaeres*, *portielles* y los *ciarros* de los praos. Nos meses de payares y avientu *cuérrense de gadaña* los praos que tuvieren de merenga y *cúchense*; el *cucho* cárgase de la *parva* al *carru* o la *carreña*, *xúncense les vaques* o *apériase'l* burru en cada casu y llévase al prau onde s'esparde cola *garabata*, *garabatu* de fierro colos dientes doblaos pa dientru.

L'iviernu ye tiempu d'iguar los *preseos* que s'estropiaron o gastaron nel branu. Ye pernecesariu un bon conocimientu de la *maera* y pa qué *se va mandar*. Asina, les *forcaes* pal *garabetu* van ser d'ablanar porque ye mui lixero. La meyor época pa cortales ye'l menguante de xineru pero tienen que tar agüeyaes de muncho primero. Magar qu'otros ficieren lo mesmo, vienen cortándose cuando se topen pa nun s'atopar col sitiu. Les *calzaúres* de *forcaos* y *carreñes* tienen de ser de carrascu, faya o abeduriu, lo más duro, pa qu'arresistan tiempu esguilando peles pedreres. Los *niñuelos del forquéu* fanse d'umeru, que ye una madera mui flexible y dase fácil pa espeta-y *les reyes*. Les cibiellles d'ablanar córtense nel menguante de mayu y guárdense ente'l *mullío*. Coles cibiellles fanse los *cebatos* pa *les carreñes* y pal suelu'l *payar*, les *retrigues* qu'amarren les vaques del collar al *piselbe* y los *trezos* qu'amarren les vaques al *xugu*. Éstes, al tiempu mandales, diben a moyales al

duernu les vaques, pa que nun rompieren. *Los caidones de la carreña y el forquéu* fanse d'abeduriu porque yá salen torcíos nel monte. *Les trasgues* p'amarrar cargues fáense de fresnu o de castañar. Los paisanos más curiosos fáenles d'ablanu vivo na mata, restorciendo la vara qu'aprende nuna llazada que medra en forma de trasga. Tamién les fan de los furacos que tienen les fayes, cortándolos y trabayándolos depués.

La madera seco tuéstase dempués, sobremanera les forcaes, pa que nun quede corteyu, que sedría per onde primero apoliya.

N'iviernu y primavera hai que *sestaferiar* los caminos pal carru y los forcaos, *empedrar, facer les cunetes* pa que nun los estropie l'agua, *rozar les sebes y fradar los matos* pa que nun enganchen la yerba'l carru. Los praos que tienen ríu o reguera cerca *riéguese* faciendo *sangraeres*, regueros cruciaos pel prau, con una fesoria. Nos meses de marzu y abril *espárdense les topineras*. Yá calienta'l tiempu y entamen a *echar* los praos. Pa mayu vienen los meyores días del añu y yá tolos praos tán *rosaos*. L'ochu de marzu zárrense al ganáu les carriles, los pastos comunales pel mediu les finques que nun se pueden zarrar de sebe nin allambreira y obliguen a llindiar les vaques³.

Mayu y xunu son los meses pa dir a *esfelechar*, enantes de San Xuan, que tán tienros los felechos y arranquen bien.

Pa San Pedru yá se sieguen pa yerba los *campones* averaos a casa y los que tuvieren de tierra semao, qu'echen yerba mui llargono, pero ensin metese a los praos, "que tavía tán les boñiques calientes" y, amás, per San Pedru, siempre vien la trona y hai qu'andar llistos pa que nun lo garre l'agua.

Andar a la yerba

Pel tiempu la yerba tola familia trabaya. Les xeres tán bien marcaes según la edá y el sexu.

El *segar* ye cosa d'homes. La viéspera *cabruña la gadaña*, nel camín, delante casa o debaxu l'horru. Cualisquier sitiú ye afayadizu pa llantar *la yunca* nel suelu. Siéntase esparnáu col *fierru* ente les pates y col *martiellu* va cabruñando la gadaña pa *saca-y el corte* que va probando col deu. Cabruñar pide paciencia. Si ta poco cabruñada nun corta. Tien que llograse un corte igualáu, ensin curves. Si se pasa de *cabruñu riesga* y si'l cabruñador nun ye amañosu y pega col martiellu fuera la yunca, *pania* la gadaña, vence'l *pañu* —el cuerpu la gadaña— y encueye. *Despaniar* una gadaña supón llevála a un tornu y dai güelpes nel pañu pa iguar lo vencío. Cuandu una gadaña *s'abre* hai que *gatiala*. Ye'l ferreru'l que fai esi llabor amestándo-y un fierru con dos o tres clavos del *estil* al pañu pela *vera'l nerviu*, la parte contraria al corte.

Pela mañana, enantes de riscar, el paisanu toma la *parva*, anís con pan, que dicen que da la fame, y va segar. A lo primero hai que *veriar* o *desaveriar* —segar tol rodiu la sebe que siempres tien *artos* ya *argana* y que se va *curar* separtao pa *mullío*, tamién porque fai más fácil dar la vuelta al segar. Depués *ruémpese'l prau* al mediu pa nun echar tiempu andando pel prau. Cuandu se siega n'andecha'l meyor segador ye'l que ruerpe y tamién ye'l que fai *la estazá* más ancha (lo ancho de la *gadañá*) y obliga asina a los demás a siguiilu a la so marcha. Amarráu nel cinchu lleva'l *gaxepu* con un poco d'agua y dos *piedres d'afilar*. Va aparando pa pasar la piedra afilar; primero la más blanda pa nun gastar el cabruñu y cuandu se va gastando la más dura, mentantes-yos aprende a los neños que tean con elli lo de "segaor que tas segando embaxo la borrina, si nun corta la gadaña, saca la piedra y afila".

Pal amanecer la muyer fai les coses de casa y l'*almuerzu*. Los rapacinos y la mocedá arranquen pal prau colos *fierros de cabruñar*, los *garabatos*, les *pales* y

l'almuerzu: el xamón y la llonganiza que se guardó tol añu pa la yerba, les sopos, torrendos, vinu, café frío y la lata l'agua.

Ye llabor de los rapacinos *esmarallar* los *marallos* que va haciendo'l segador. El *doble*, el de romper ye, por ser el más gordu, motivu d'engarradielles ente ellos les más de les vegaes. Al tiempu hai que dir *escoyendo* los mazacorales y los felechos. Los más pequeños van *esparriendo* la yerba colos brazos y según van medrando yá los dexen esmarallar dando-yos a los marallos col garabatu peles veres.

Cuandu *desrucia* la yerba yá nun hai quien siegue. La gadaña *amofada*, garra un cortezu negru que nun se quita por llavala nun regueru; namái se quita cuandu se vuelve a segar *verde*. L'argana desruciao en cuenta cortar agáchase al pasa-y la gadaña.

A media mañana, cuandu *espacha* en casa, apaez la muyer cola *comía* y la *merienda* nuna cesta mangada nel picu la cabeza. La cesta hai qu'escolingala d'un árbol pa que nun vaigan a ella les culiebres, sobremanera cuandu se lleva lleche (ye persabío qu'a les culiebres péta-yos el lleche y tiénense topao mamando les vaques y metíes dientru botelles de lleche).

Pa cuandu calienta'l sol *revuélvese* la yerba. Grandes y pequeños fan esti llabor en fila p'alantre y p'atrás; hai que trabayar a les dos manes y de baxo p'arriba. Mentantes se revuelve, los *yerberos* más ruinos tienen que dar viaxes al charcu que tenga'l prau, la fonte o'l regueru que tea más cerca o la sebe onde tea tapao la bébora p'apurrito a los grandes; siempre ensin pisar la yerba que ta *revuelto*, brincando pelos senderos que van quedando y corriendo lo más que se sea pa que nun caliente.

La familia siéntase a la solombra a comer el cocíu, pero siempre sollerte por si vien la *trona*. La conversación va alrodiu del tiempu y si lo van *curar* o

non. Si fai sol hai que comer apriesa y da-y otra vuelta pa *levantalo* o *embalagalo* pel sol (nel *balagar* fai muncho). Si'l tiempu nun ta mui asitiáu, lo mesmo. Ye perimportante tener remangu y andar a ello con gracia porque "la yerba cura col sol, l'aire y col aire'l garabetu".

Nuna actividá tan espuesta, na que tol mundu ta fuera viéndose trabayar, hai que dar el másimu rendimientu. Los que tienen más brazu subirán na estima de la población, más si tán n'edá casadera. El que ye más folganzán o nun ye pa más tien de dir a echase tres la sebe onde nun lu vean, nunca en medio'l prau. De la mesma manera, nunca te pues aparar en medio d'una xera si nun ye pa beber. Sólo ta permitío, nesi códigu non escritu, llantar el garabatu al revés y quedase nortiendo colos brazos fincaos enriba los dientes del garabatu cuando llegues arriba y yá toos acabaren de revolver.

A media tarde embalágase. Primero dan toos una vuelta al prau arrexuntando la yerba. Los más fuertes fan los *balagares*, más grandes si ta curao porque fixo sol y más pequeños o *burros* si ta más verde porque nun acompañó'l tiempu, pero nunca *burraxos*, comu faen los de Riosa, que son "d'a palá". Les muyeres *amontonen* la yerba y *embúrrienlo* fincando'l garabatu colos dientes p'arriba. Los más vieyos y los rapacinos *agarabaten* les *apradiaúres*, lo que va quedando.

Los balagares fanse tamién a pala si ta aseguráu'l tiempu (nun queden tan *calcaos*). Davezu, fanse amontonando un primer cercu de yerba pal *culo* y sobre él van echando cuatro *gavielles* por orden, per baxo, perriba y peles veres, qu'asina pue echar más d'un yerberu nel mesmu bálagu. Les gavielles van menguando de tamañu según va subiendo'l balagar. A los rapacinos correspuénde-yos *empicalbalos* o *embalamalos* coles *apradiaures*. Van distribuyéndose pel prau de manera que quede sitiú ente ellos pa poder *abrilos* a gustu. Cuando tán acabaos, dáse-yos una vuelta *somullendo* la

yerba per baxo col mangu'l garabatu y dando-yos col pie al tiempu pa que nun se mueyen si llueve. Si-y da por orbayar díes, hai que dir a pone-yos el picu porque van *enclicando* y cai-yos al suelu. Yá se tien dao'l casu de qu'echen yerba per baxo cuando'l tiempu ta lloviendo. Si ye en xunetu, "que la yerba tien tol xugu", arresiste más, pero si-y da por llover n'agostu, piérdese y hai que quemalo. Llegáu'l casu quémase nel balagar.

N'acabando embalagar guárdense los garabatos y les pales de dientes na sebe tapaos con un poco yerba pa que nun los lleven y porque si-yos da'l sol *sedén*. Cúntense los balagares, un vezu d'otros dómines, que podíen robalos cambiándolos de prau arrastrándolos con un ramal, y tamién pa saber si dio lo mesmo qu'otros años. Llega'l momentu la *merienda*, del pan amasao en casa, el xamón, el chorizu, les tortielles, los tortos de pan, la empanada de chorizu y tocín o de tortiella y, pa beber, el pelleyu que se mercó pa la yerba y la sidra, que "pa trabayar nun val porque da ceguedá a los güesos y entra una xata que nun dexa a ún movese".

Si hai que segar, el segador vuelve cabruñar la gadaña, qu'abolló colos muñones, les piedres y les topineres. Siega cuando se quita'l sol. Si ta'l tiempu aseguráu quédense los nenos a esmarallar y les mueres marchen a trabayar en casa. Si nun ta aseguráu'l día val más que quede en marallos, porque aguanta meyor si-y da por llover. La gadaña ye la ferramienta que nun queda nunca en prau; llévala'l segador col corte dobláu contra l'estil.

Al otru día esmarállase mientres el sol *da de basqueo* y *ábrese* o *tiéndese* cuando *desrucia*. El momentu d'abrir depende de la orientación del prau, más ceu si da'l sol pela mañana y más tarde nos visiegos. Cuando ta de nube y paez que nun va echar el día ensin llover, atiéndese pa los qu'anden a la yerba pela rodiada. Ye'l más atrevíu nesti casu'l que ruempe a abrir y detrás van

animándose los más tiraos p'atrás. La cantidá de yerba p'atender y la xente qu'haiga pa trabayalo van decidir si s'abre too o la metá.

La nube casi siempre avisa. Les señes son les fueyes de los umeros que dan la vuelta p'arriba enseñando lo blanco; si se ta pa L'Agua Caliente, el ruiu que mete El Pozo la Olla que se siente en Solamalena y, sobremanera, cuandu les nubes que vienen de Quirós se manguen nel picu La Pena la Vara. Ye entós cuandu s'entama una carrendera ente l'agua que lo quier garrar y la xente que se mete una "batía" pa que cuandu emprime a goteriar se tea empicalbando l'últimu balagar y, a lo más, garre les apradiadures.

Si'l saludu camín del prau yera "¿Garráralo? ¡Va garrávoslo!", camín de casa, sudaos y moyaos pero percontentos, el saludu ye "¿Garróvoslo? ¡Non, nun mos lo garró!".

P'abrir, los grandes arrefundien palaes de yerba y los pequeños espárdenlo colos brazos. Danse les vueltes que fagan falta pa que curen o dalo por curao, según el tiempu que faga, la priesa'l paisanu por acabar y la manera *acarretalo* pal *payar*. Cuandu ta mui bon día de sol cúrase *de tienda*, esmarallao'l mesmu día.

La yerba curao

Si *cura munchu* metes paya y si ta *verriondo* podrez nel *payar*. Pa metelo *a cargues* tien que tar bien curao y metelo pel sol; si lo garra la fría ta más pesao.

Pa facer una carga échase un ramal llargu cola *trasga* p'arriba, mirando pal *empainaor*. Échense cincü gavielles, amárrase *cruzá* y faise una poza pa la cabeza a una cuarta la llazada. La carga llévase a gustu cuandu la alza'l que la va llevar solu, ensin que lu ayuden a llevar. Pel camín aparábase a desacansar nos *posaeros*, llábanes encuriosaes nes muries o los sucos de los praos pa tal fin, que tovía son fáciles d'identificar pa un güeyu avezáu. Cuandu se levanta l'últimu viax,

gárrase l'*amarraera* con una mano y na otra llévase'l garabatu.

Pa acarretalo en carru hai que facer un *balagar de carro* (un balagar mui grande colo que lleve de viax) porque namás s'acarreta pela mañana o de tarde —pel día les vaques mosquien— mientras que col forcáu acarrétase tol día si ye con *burro*. El carru ye ensin dulda'l tresporte más enguedeyosu porque pide una *pareya* que tea *adomá*. De la vaca que ye mala dizse que “nin lleche nin xugu”, asina comu de la que ye mui bona que “s'entarra nuna pedrera”.

P'adomales ponse una magüeta que nun sepia con una que sepia y cámbiase de mano pa que tire a les dos manes. Sicasí, hailes que namás trabayen a una mano y entós hai que buscar les del vecín. Antañu, munches vaques esmocábense d'engarrase ente elles y nun valien porque nun tenien onde amarrar los *corniales del xugu*.

Non tol mundu tenía carru, que yera un preséu mui caru. Nos años 30, un carru de los talleres de La Pola o de Mieres costaba sesenta duros, con ruedes d'un metru de diámetru. Los carros del taller de la estación de Los Pilares, n'Uviéu, de rueda más grande, costaben noventa duros cuando'l sueldu mediu yera d'un duru; un picador ganaba daquella once duros. El *sobéu* qu'amarraba'l xugu al *caidón* del carru yera de pelleyu de vaca y tamién había que lu comprar, polo corriente en Grau.

El factor económicu facía del carru ún de los elementos más valoratibles al tiempu heredar y de venta fácil, nun faltando los casos de tratar pol carru nel veloriu'l muertu.

P'*amarrar* un carru fan falta amás dos paisanos. Hai la posibilidá de facelu más grande quitando la *puerta tras* y echando una escalera nel *caxón* del carru. Cuando ta mediáu échase una *vara* (ramal) de tras p'alantre. Depués de cargáu crúzase otru ramal de tras alantre apertando nos *tornos* que tienen nes *veres*. Échense

enriba los garabatos y les pales y tírense dos vares perriba tamién de tras alantre, que s'amarren al *pértigu*. Los yerberos van montaos enriba si nun ta peligroso y les vaques tiren bien.

Fálense les vaques con una *guiyá* que tien un *obriru* nel picu, col que pinchen, acompañando con pallabres d'ánimu, cagamentos delles veces y un ruiu que se fai cola parte posterior de la llingua contra les muelles d'atrás.

Cuandu se mete l'últimu carráu llántase un xamascu d'ablanar na vera tras de manera que toos saben "qu'echesti'l remu", qu'acabesti la yerba.

La yerba nel payar

El *payar*, el pisu enriba'l *corral*, tien el suelu de tablones o de *cebetu*, un texíu de vares d'ablanar. La yerba métenlo los paisanos a palaes pel *bocarón* y los rapacinos van pisando y brincando pente ello. Ye cuandu se dexa a los nenos brincar en payar pa *calcar el setón*, la yerba amontonao, de mou que quede macizao del suelu al cumal. Pel iviernu, cuandu tán les vaques nel corral, hai que dir a *esmesar*, a sacar la yerba con un *gabitu* pa que supla. Si van los nenos hai qu'encamentalos bien pa que nun tiren del setón perriba, que ye lo más rápido y siempre tán tentaos a facelo. La yerba esmesao échase pela *esmesaera*, un furacu en suelu que cai enriba'l *piselbe*. La yerba que *retacen* les vaques, lo que refuguen, espárdese nel suelu pa mulliles, xunto col mullíu que s'acarretare de los praos y del monte en metiendo la yerba. Esti *mullío* coles boñiques amontónase a diario na *parva*, onde se fai *cucho* que se lleva pa les tierres y los praos.

En dalgunos praos grandes y alloñaos hai cuadros más pequeñes onde se mete parte'l ganáu pel iviernu y la yerba d'esi prau nel branu. P'acarretalo del prau al payar amárrense los balagares y arrástreñense al bocarón, apradiando depués les *soleres*, los culos de los balagares;

si se fan cargues nun fai falta cruzales pa que nun paren porque'l trayeutu ye curtiu.

Cuandu hai muncha yerba que nun cabe en pagar faise una *vara*. Afóndase una poza en suelu y llántase un *varal* de castañar cortáu pa la ocasión. Faise una *camera* de xamascos al rodiu pa que nun-y entre la humedanza del suelu y va echándose la yerba con una pala dientes al tiempu qu'otru la pisa dando vueltes enriba d'ella y ayudándose con una *forcá*; dáse-y forma de pera y remátase con un *trezu* fechu de yerba llargo, asitiándolu depués con unos gabitos que se-y ponen unos díes más tarde, cuandu *pisa*. La vara esmésase igual que'l setón del pagar.

Notes

¹ Nel pueblu de La Figar, na parroquia La Foz, dase la particularidá de que tienen que subir el *forquéu* al llombu los paisanos.

² Recuéyese'l topónimu comu lu pronuncien Fenecio y Estrella, naturales de Bermiego (Quirós) y Piedá, natural de Pedrovella.

³ Bien entraos los años 50 los pueblos taben zarraos nes *salieres* a les lloses y praos con portilleres y varales pa que nun pasaren los gochos nin les pites que daquela andaben sueltos pelos caminos. Asina topamos topónimos que lo atestigüen, comu La Portiellona, situu onde güei nun hai portiella nenguna.